

Әулиекөл ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің
«Әулиекөл аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі» ММ
Аманқарағай балалар кітапханасы
ГУ «Аулиекольская районная централизованная библиотечная система»
отдела культуры и развития языков акимата Аулиекольского района
Аманқарағайская детская библиотека

Ұлы халықтың – ұлы Абайы **Великий Абай – великого народа**

(к 180-летию великого поэта, писателя, общественного деятеля,
основоположника современной казахской литературы Абая Кунанбаева)

Әуликөл ауданы әкімдігінің мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің
«Әуликөл аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі» ММ
Аманқарағай балалар кітапханасы
ГҮ «Аулиекольская районная централизованная библиотечная система»
отдела культуры и развития языков акимата Аулиекольского района
Аманқарағайская детская библиотека

Ұлы халықтың – ұлы Абайы

Ұлы ақын, жазушы, қоғам қайраткері, қазіргі қазақ әдебиетінің негізін
салушы Абай Құнанбаевтың 180-жылдығына арналған
библиографиялық көрсеткіш

Великий Абай – великого народа

Библиографический указатель
к 180-летию великого поэта, писателя, общественного деятеля,
основоположника современной казахской литературы Абая Кунанбаева

Аманқарағай
2025

ББК 91.9:78

Ұ 45

Құрастырушы/

Составитель

Шығарылымға жауапты/

Ответственный за выпуск

Редактор

Карбаева Гульфайза Касымхановна

Мукушова А. К. – аға библиограф /
старший библиограф

Серкебаева С. Ж. – Директор
Аулиекольской ЦБС

«Ұлы халықтың – ұлы Абайы»=«Великий Абай – великого народа» :
библиографиялық көрсеткіш [Мәтін] / Әуликөл ауданы әкімдігінің мәдениет
және тілдерді дамыту бөлімінің «Әуликөл аудандық орталықтандырылған
кітапханалық жүйесі» ММ ; Аманқарағай балалар кітапханасы; құраст.: Г. К.
Карбаева ; редактор С. Ж. Серкебаева. – Әуликөл. – 2025. – 36 б.

Библиографиялық көрсеткішке ұстаз, ақын, ағартушы, жазба қазақ
әдебиетінің, қазақ әдеби тілінің негізін қалаушы, философ, сазгер,
аудармашы, саяси қайраткер Абай Құнанбаевтың өмір жолы мен еңбектері,
естеліктер мен мерзімді басылым беттерінде жарияланған мақалалар еніп
отыр.

ББК 91.9:78

Ұ 45

«Әуликөл аудандық орталықтандырылған
кітапханалық жүйесі» мемлекеттік мекемесі

Құрастырушыдан

Абайдың әдеби мұрасы – оның шығармалары, поэмалары, аудармалары, философиялық ойлары – қазақ әдебиеті тарихының баға жетпес байлығына, халқымыздың рухани мәдениетінің асқақ өрісіне айналды. Оның еңбектері өлмес, уақыт өте келе олар тек өзекті бола бастайды және әлеуметтік, мәдени-рухани өмірге бағдарларды анықтайды. Аманқарағай балалар кітапханасы ұлы ақын, жазушы, қоғам қайраткері, қазіргі қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушы Абай Құнанбаевтың 180 жылдығына арналған «Ұлы халықтың – ұлы Абайы» библиографиялық көрсеткішін дайындады.

Көрсеткіште Абай Құнанбаевтың өмірі мен шығармашылығы туралы ақпарат бар.

Әдебиет бөлімдер бойынша жүйеленген.

Көрсеткіштегі материал қазақ және орыс тілдерінде ұсынылған.

Материалдың іріктелуі 2025 жылдың наурыз айында аяқталды.

Библиографиялық көрсеткіш ізденушілерге және оқырмандардың кең ауқымына арналған.

Материал <http://auliekol-cbs.kz/ru/> сайтта көрсетілген.

От составителя

Литературное наследие Абая – его произведения, поэмы, переводы, философские размышления – стало бесценным достоянием истории казахской литературы, возвышенным полем духовной культуры нашего народа. Его труды бессмертны, с течением времени они становятся все более актуальными и определяют ориентиры для общественной и культурно-духовной жизни. Аманкарагайская детская библиотека подготовила библиографический указатель литературы «Великий Абай – великого народа», посвященный 180-летию великого поэта, писателя, общественного деятеля, основоположника современной казахской письменной литературы Абая Кунанбаева.

Указатель содержит информацию о жизни и творчестве Абая Кунанбаева.

Литература систематизирована по разделам.

Материал в указателе представлен на казахском и русском языках.

Отбор материала закончен в марте 2025 года.

Библиографический указатель предназначен для широкого круга читателей.

Материал указателя отражен на сайте: <http://auliekol-cbs.kz/ru/>

Өмірбаяны

Абай Құнанбаев 1845 жылы 10 тамызда бұрынғы Семей облысы (қазіргі Шығыс Қазақстан) Абай ауданындағы Шыңғыстау бөктерінде дүниеге келген. Азан шақырып қойған аты – Ибраһим. Анасы еркелетіп Абай деп атап кеткен. Абайдың арғы атасы Ырғызбай атақты би әрі батыр болған. Ал әкесі Құнанбай қажы – тобықты руының өте ықпалды адамы, Қарқаралы округіндегі алғашқы аға сұлтандардың бірі. Абай сабырлы мінезімен, кең пейілімен ел анасы атанған әжесі Зеренің аңыз-ертегілерін естіп, шешен, тапқыр, әзіл-әжуаға жетік өз анасы Ұлжанның тәрбиесінде өсті. Абай әуелі ауылдағы Ғабитхан молдадан сауатын ашады да, 10 жасқа толған соң 3 жыл Семейдегі Ахмет-Риза медресесінде оқиды. Бұл медреседе араб, парсы тілдері оқытылып, негізінен, дін сабағы жүргізілетін еді. Зерек те зейінді бала оқуға бар ықыласымен беріледі. Ол енді дін оқуын ғана тұтпай білімін өз бетінше жетілдіруге ұмтылады. Сөйтіп, көптеген шығыс ақындарының шығармаларымен, араб, иран, шағатай (ескі өзбек) тілінде жазылған ертегі, дастан, қиссалармен танысады, Шығыстың Низами, Сағди, Қожа Хафиз, Физули сияқты ұлы ғұламаларының туындыларын оқиды. Медресенің үшінші жылында Абай Семей қаласындағы «Приходская школаға» да қосымша түсіп, орысша сауатын аша бастайды. Бірақ бұл оқуын әрі жалғастыра алмайды. Өйткені әкесі Құнанбай Абайды тобықты руының болашақ билеушісі ету мақсатымен ауылға кері қайтарып алады. Сөйтіп, 13 жастағы Абай ел ісіне араласады.

Абай әке қасында болған жылдарда ел билеуші би болыстардың қулық-сұмдықтарын, қазақ даласында ыдырай бастаған феодалдық-рулық қатынастардың қайшылықтарын, әлеуметтік теңсіздіктің кертартпа салт-сананың зардаптарын айқын түсінді. Ру таластарының қым-қуыт дау-жанжалына амалсыз араластырылған Абай әкесінің әділетсіздігімен, қаталдығымен келісе алмай, көп істерге әкесінің ырқына көнбей әділ үкім шығарып отырған.

4

*Абайдың рухани
өсуіне ықпалы
зор болған әжесі
Зере*

Ақын өз отбасы ортасында. Бірінші қатардағылар: Бәкизат, Тұрағұл, Әубәкір; екінші қатардағылар: Абай, Еркежан, Кәмалия; үшінші қатардағы Мағауия

Абайдың әкесі Құнанбай кезінде Меккеге қажылыққа барып қайтқан. Меккеде Құнанбай қажы салдырған «Тәбия» қонақ үйі әлі бар

Абайдың лирикасы

Абай өлеңді 10-12 жасынан бастап шығара бастаған. Алайда оның алғашқы өлеңдерінің көпшілігі бізге жеткен жоқ. Себебі ол бұл кезеңдегі өзінің көптеген өлеңдерін жас достарының атынан таратқан. Мысалы, інісі, досы және шәкірті Көкбай Жаңатайұлының атымен шыққан өлеңдері көп. Жүрегін жарып шыққан туындысын шәкіртінің атынан жариялауы – Көкбайдың ақындығына көңілі толғандығының, шәкіртіне деген үлкен сенімінің белгісі. Екіншіден, өзінің жазғандарына сыншыл ақынның көңілі толмай, қанағат қылмай жүру себебі де бар болар. Абай шығармашылыққа 35 жасқа келгенде ғана қайта оралады. Бірақ бұл кезеңде ол өз өлеңдерін жас достарының атынан таратады. Тек 1886 жылы 40 жастан асқан шағында «Жаз» деген атақты өлеңін жазғаннан кейін ғана ол шығармаларына өз атын қояды.

1909 жылы Петербургте Илья Борганскийдің баспаханасында басылып шыққан Абайдың алғашқы жыр жинағы

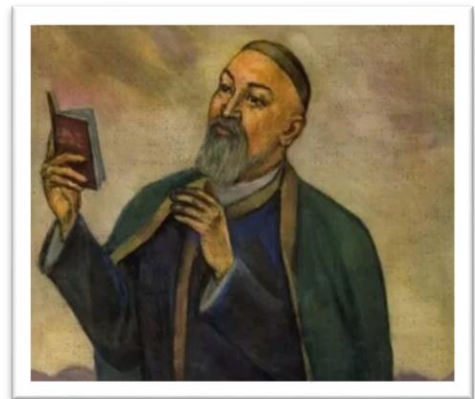

6

***Жаздыкүн шілде болғанда
Көкорай шалғын, бәйшешек,
Ұзарып өсіп толғанда;...***

Ақын бұл өлеңінде жаздыкүні жайлаудағы қазақ ауылының өмір-тұрмысын суреттейді. Жаз келісімен мал бағумен күнелткен көшпелі елге көп жеңілдік, қуаныш, қызық әкелетіндей көрінгенін байқатады.

Табиғат лирикасы Абайдың асқан реалист ақын екенін танытты. Оның табиғат жырларында өзі өмір сүрген заман мен сол заманда тіршілік кешкен адам жайы айқын көрініс табады. Лирика деген ұғымға қандай қасиеттер тән болса, Абай өлеңдерінде соның бәрі бар. Ол өзінің қысқа өлеңдерінде табиғат бейнесін, адамдардың портреттерін жасауға, олардың ішкі-сыртқы қасиеттерін, мінез-бітімдерін айқын суреттермен өте шебер көрсете білді. Ақынның саяси-әлеуметтік, табиғат, махаббат лирикаларының қайқайсысын алып қарасақ та, оның тамаша реалистігі, сонымен қатар қоғамдық өмірге азаматтық көзқарасы

айқын байқалады және де қазақ жерінің, қазақтың ұлттық сипатының ерекшеліктері көрініп тұрады.

Туған халқын сүйіп, оны бодандық қасіретінен құтқаруды мақсат еткен Абай ең алдымен елдің береке-бірлігін жақтады. Елі де Абайын сүйіп, қатты құрметтеді. Оның өлеңдерін жатқа айтып, тұмардай сақтады. Шынында да, әр сөзі теңіздің тереңіне тартқандай зор мағыналы, адамға берер шабыты мен шапағаты мол Абай әр қазақтың жүрегінен орын алды, қазақ өлең үлгісін жаңаша тұрғыдан байыта түсті.

Абай өлеңдерінің тақырыбы жан-жақты, әлеуметтік аясы кең. Халықты өнерге, білімге, ғылымға шақырады. Махаббат жырлары жанға жайлы, жүрекке жылы тиеді. Ақынның «Жазғытұрым», «Жасымда ғылым бар деп ескермедім», «Ғылым таппай мақтанба», «Интернатта оқып жүр», «Сегіз аяқ» өлеңдерінің сол кездегі әлеуметтік жағдайларды түсіну үшін маңызы зор.

«Қансонарда» өлеңі — оның ақындық қуатын танытқан үлкен шығармасы. Бастан аяқ динамикалық суреттерден тұратын бұл өлең қазақ әдебиетінде қалыптасқан дәстүрлі ұғымдардан өзгеше, ішкі ой иірімдері терең. Ал «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым», «Өлсем, орным қара жер», «Болыс болдым, мінеки» секілді таңдаулы туындыларының қай-қайсысын алсақ та, оларға идеялық арқау болатын келелі мәселелер — білімге, адал

7

еңбекке, әділеттілікке шақыру; надандықты айыптау; алауыздықты әшкерелеу екені бірден байқалады. Халықтың ауыр тағдырын, өмір-тұрмысын нанымды түрде көрсете отырып, Абай халықты қоғамдық асыл мұраттарға жетуге ынталандырады.

«Ғылым таппай мақтанба,

Орын таппай баптанба.

Құмарланып шаттанба

Ойнап босқа күлуге»... —

деп жастарды бес нәрседен — өсектен, өтіріктен, мақтаншақтықтан, еріншектік пен бекер мал шашпақтықтан қашық болуға; бес асыл іске — талап етуге, еңбекті сүйуге, терең ойлап, қанағатшыл болуға, қайырымдылық пен рақымшылық жасауға шақырды. Ақын жас ұрпақты имандылыққа, адамгершілікке, ғылым іздеп, білім алуға үндеді. «Өлең — сөздің патшасы» өлеңінде «сөз түзелді, тындаушы, сен де түзел!» - деп жұртшылықтан ақындық сөзге зор маңыз беріп қарауын, поэзияның жоғары қоғамдық міндетін түсіне білуін талап етті.

«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» деген өлеңінен ақындыққа ғана емес, жалпы көркем өнерге деген эстетикалық көзқарасын байқаймыз.

Абай лирикасы жанрлық ерекшеліктері жағынан алғанда көп салалы, көп қырлы болып келеді. Ақынның жылдың төрт мезгілін суреттейтін «Қыс», («Ақ киімді, денелі, ақ сақалды»), «Күз» («Сұр бұлт түсі суық қаптайды аспан»), «Жаз» («Жаздыгүн шілде болғанда»), «Жазғытұры» («Жазғытұры қалмайды

қыстың сазы») секілді бір топқа жататын өлеңдерінің әрқайсысы мазмұн-мағынасы, суреттеу тәсілі, құрылысы жағынан әртүрлі болып шыққан.

Абай – қазақ поэзиясының тіл кестесіне, сөз саптауға жаңа сипат дарытқан ақын. Себебі оның шығармаларындағы адамның жан тебіренісін, көңіл толғанысын, жүрек лүпілін көрсететін сипаттамаларында, эпитет, метафора және басқа да бейнелі сөздерінде жаңа, өзі шығарған үлгі-өрнектері мол.

Абай – өз дәуіріне қатал сыншы болған ақын. Саяси сипаттағы сатиралық өлеңдерінде ол болыс-билердің жиіркенішті қылықтарын ғана суреттеп қоймай, есте қаларлық образдар жасайды.

*Семейдегі Абай тұрған
Ә. Молдабаев үйі*

Абай аудармалары

Абай А. С. Пушкин, М. Ю. Лермонтов, т.б. ақындардың шығармаларын шеберлікпен аударып, қазақ әдебиетін жаңа ой орамымен байытты. Ол Александр Пушкиннің өлеңмен жазылған «Евгений Онегин» романын толық аудармағанмен, одан үзінділер тәржімелеп: «Онегиннің сипаты», «Татьянаның Онегинге жазған хаты», «Онегиннің Татьянаға жауабы», «Онегин сөзі», «Онегиннің Татьянаға жазған хаты», «Татьянаның сөзі», «Ленскийдің сөзі» және «Онегиннің өлердегі сөзі», деп жеке-жеке сегіз шығарманы дүниеге әкелді. Олардың өзін қазақы ұғымдармен сөйлетіп қойған ол «Татьяна сөзін» «Тәңірі қосқан жар едің сен» деп бастайды. Абайдың қазақы ұғымға жатық етіп еркін аударған Татьяна хатының сөзіне шығарған «Татьянаның қырдағы әні» қалың елдің сүйікті әніне айналды.

М. Ю. Лермонтовтың «Ой», «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз», «Теректің сыйы», «Қанжар», «Асау той, тенек жиын, опыр-топыр», «Жартас», «Өзіңе сенбе, жас ойшыл», «Жалау» өлеңдерін қазақтың төл туындысынша сөйлетті. Бұл шығармалар Абайдың ой көрігінде қайта қорытылып, жаңадан дүниеге келген туындылар еді. Бұларға қоса, ол Лермонтовтың «Вадим» атты көлемді прозалық шығармасын және «Демон» поэмасын өлеңмен аударған.

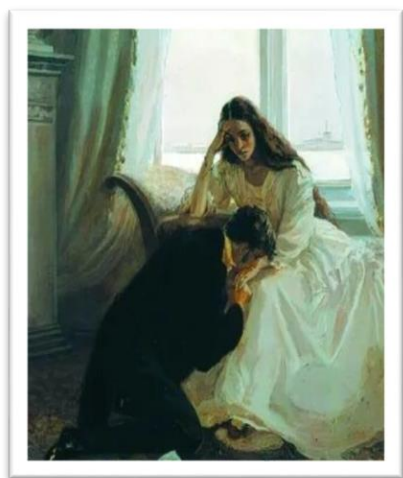
Қазақ халқының сол дәуірдегі өмірін шыншылдықпен суреттеуде, әртүрлі топтар өкілдерінің мінезін, іс-әрекетін дәл көрсетіп, сатиралық бейнелер жасауда сөз өнерінде мысал жанрынан асқан көркемдік құрал жоқ. Бұл жолда Абайдың И. А. Крыловтың аударған мысалдарының маңызы зор. «Қарға мен түлкі», «Шегіртке мен құмырсқа», т.б. мысалдары ел арасында кең таралды.

Қазақтың көрнекті, ұлы саяси күрескері Ә. Бөкейханов өзінің қырғыз даласында әр түрлі уездерде болған кезінде, ондағы ақындардың Пушкин мен Лермонтовтың Абай аударған өлеңдерін жақсы білетініне, оларды домбырада әнге қосып айтатынына көз жеткізіп қайтқанын жазады.

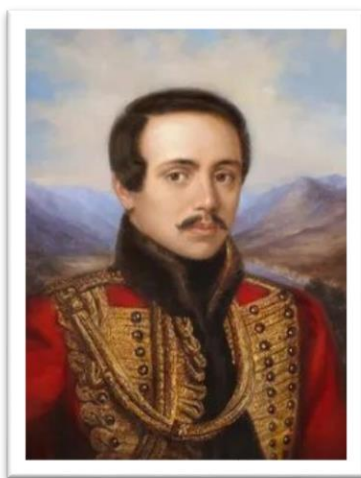
Орыс тілінен Абай аударған шығармалар қазақ әдебиетін байыта түсті. Ол орыстың ұлы ақындарының 50-ден астам өлеңін қазақ тіліне аударды. Абай аудармалары қазақ поэзиясының өркендеп өсу жолындағы баға жетпес зор табысы болды.

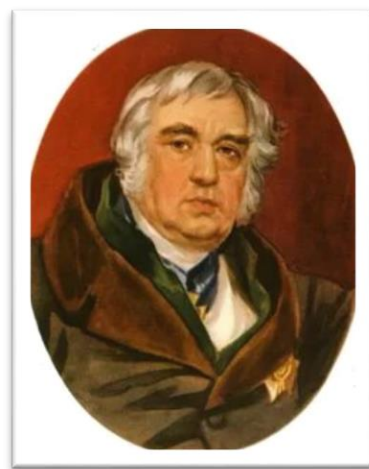
*Абай мұражайы
Семей қаласы*

А. С. Пушкин

М. Ю. Лермонтов

И. А. Крылов

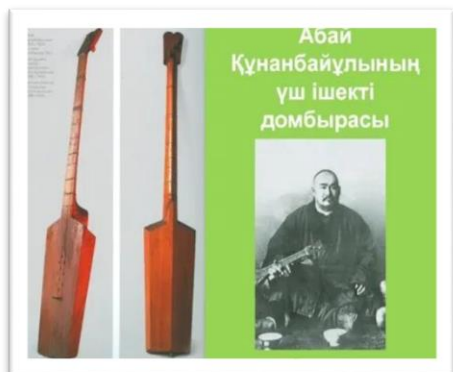
Абайдың музыкалық мұрасы

... Туғанда дүние есігін ашады өлең

Өлеңмен жер қойынына кірер денең... –

деген өлең жолдары арқылы музыканың адам өміріне туғаннан бастап өлгенге дейін ілесе жүретінін аңғартып өткен ақын Абайдың музыкалық мұрасы қазақтың ұлттық өнері тарихында ерекше орын алады. Қазіргі уақытта Абайдың 27 әні және оның 36 нұсқасы нотаға түсірілген. Музыка саласында жазба мәдениеттің болмауына қарамастан, Абай әндерінің бізге толық жетуінің себебі – олардың халықтың жүрегінде сақталуға сапасы сай келетін шығармалар болғандығында, халық санасынан өшпес орын алғандығында. Абай поэзиядағы

сияқты музыкалық шағармашылықта да орыс халқының озық музыка өнерінің артықшылығын түсініп, соны меңгеруге тырысты. Сөйтіп, қазақтың музыкалық дәстүрінде өзіне дейін болмаған жаңа ырғақты ән шығарды. Соның бірі – «Татьянаның хаты». «Евгений Онегиннен» тәржімеленген бұл ән Абайдың көзі тірісінде-ақ халық арасына кең тараған.

Ақынның домбырасы

*Абай жақсы көрген
тоғызқұмалақ ойыны*

Түбірімен өзгеше әуез бен өлең сөзі ел құлағын елең еткізгені сөзсіз. Ал «Көзімнің қарасы», «Не іздейсің, көңілім», «Айттым сәлем, Қаламқас», «Желсіз түнде жарық ай», «Сегіз аяқ» және т.б. төл әндері арқылы халықтың ән шығармашылығына жаңа ырғақ әкелді және ән өнерімен байыта отырып, өзіндік жаңалық, із салды. Абай өлеңдеріне М. Төлебаев, С. Мұхемеджанов, Ғ. Жұбанова, Н. Тілендиев сияқты композиторлар әндер мен романстар жазды.

Абайдың музыкалық шығармалары қазақтың қазіргі ұлттық мәдениетінің аса құнды бөлігіне айналды. Оның әндерін кәсіпқой әншілер домбыраға қосылып, фортепианоның сүйемелдеуімен айтады. Кейбіреулері бірқатар композиторлардың күрделі шығармаларына арқау болды.

10

*Абай Құнанбаевтың
Жидебайдағы мұражайы*

*Абай атындағы мемлекеттік
академиялық
опера және балет театры,
Алматы қаласы*

Абайдың қара сөздері

Абайдың қара сөздері 1890–1898 жылдар аралығында жазылған. Жалпы саны – 46.

Абайдың қара сөздері (Ғақлия) – ұлы ақынның сөз өнеріндегі көркемдік қуатын, философиядағы даналық дүниетанымын даралап көрсететін прозалық шығарма. Ақын қара сөздерінің мазмұны терең, логикалық мәні зор.

Абайдың қара сөздеріндегі адамгершілік, ағартушылық, әлеуметтік ойлары дін туралы пікірлерімен бірігіп, тұтас бір қазақ халқының пәлсапалық тұжырымдамасын құрайды. Абайдың қара сөздері сондай-ақ жалпы адамзат баласына ортақ асыл сөзге айналды.

Қара сөздердің тақырыбы әр алуан. Мәселен, Абай «Он тоғызыншы сөзінде» сананың, ақылдың пайда болуы күнделікті өмір тәжірибесінің нәтижесінен ғана туындайтын табиғи құбылыс деп көрсетеді. Ақынның бұл дүниетанымы: «Адам ата – анадан туғанда есті болмайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе, дүниедегі жақсы, жаманды таниды-дағы, сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады. Естілердің айтқан сөздерін ескеріп жүрген кісі өзі де есті болады... Сол естілерден естіп білген жақсы нәрселерді ескерсе, жаман дегеннен сақтанса, сонда іске жарайды, сонда адам десе болады», - деген жолдарынан анық байқалады.

Абай – отаршыл биліктің бұрыннан келе жатқан ұлттық мінез бен болмыстағы кемшіліктерді тереңдетіп жібергенін көзімен көріп, бұл үдерісті жанымен сезінген ойлы тұлға. Ақынның қара сөздерінде бұл дағдарыстық құбылыстың нақты көрінісі берілген. Ұлы ақын оны жеке тұлғаға, әлеуметтік топтарға байланыстырады.

«Он төртінші сөзінде» ол: «Тірі адамның жүректен аяулы жері бола ма? Біздің қазақтың жүректі кісі дегені – батыр кісі дегені. Одан басқа жүректің қасиеттерін анықтап біле алмайды. Рақымдылық, мейірбандылық, әртүрлі істе адам баласын өз бауырым деп, езіне ойлағандай оларға да болса игі еді демек, бұлар – жүрек ісі... Жұрттың көбінің мықты жігіт, ер жігіт, пысық жігіт деп ат қойып жүрген кісілерінің бәрі – бәлеге, жаманшылыққа, мақтанға салынып, өз бойын өзі бір тексермей кеткен кісі, тәуір жігіт түгіл, әуелі адам ба өзі?» - деген негізді тұжырымға келеді.

«Жиырма екінші сөзінде» ол: «Дәл осы күнде қазақтың ішінде кімді жақсы көріп, кімді қадірлейді деп ойладым. Байды қадірлейін десең бай жоқ. Бай болса да, өз басының, өз малының еркі өзінде болмас па еді? Ешбір байдың өз малының еркі өзінде жоқ... Мырзаларды қадірлейін десең, осы күнде анық мырза елде жоқ, мал бергіш мырза иттен көп. Біреуі бір пайдама келтірем деп мырза болып жүр... Болыс пен биді құрметтейін десең, Құдай берген болыстық пен билік елде жоқ. Сатып алған, жалынып бас ұрып алған болыстықпенен биліктің ешбір қасиеті жоқ»... – дейді.

Абайдың қара сөздері орыс, қытай, француз, т.б. көптеген әлем тілдеріне аударылды.

Абайдың «Бірінші қара сөзінің» мәтіні

Абай мен Шәкәрім кесенелерінің амфитеатрымен қоса бір қырынан түсірілгендегі көрінісі

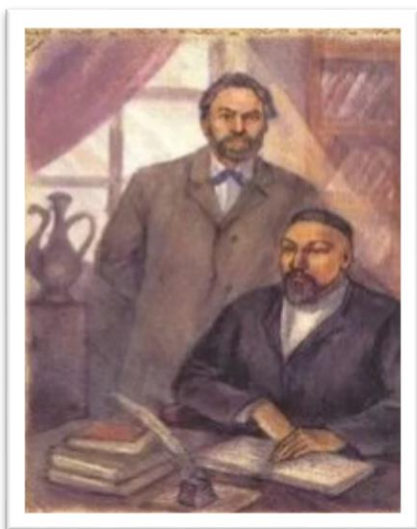
12

Абай және орыс әдебиеті

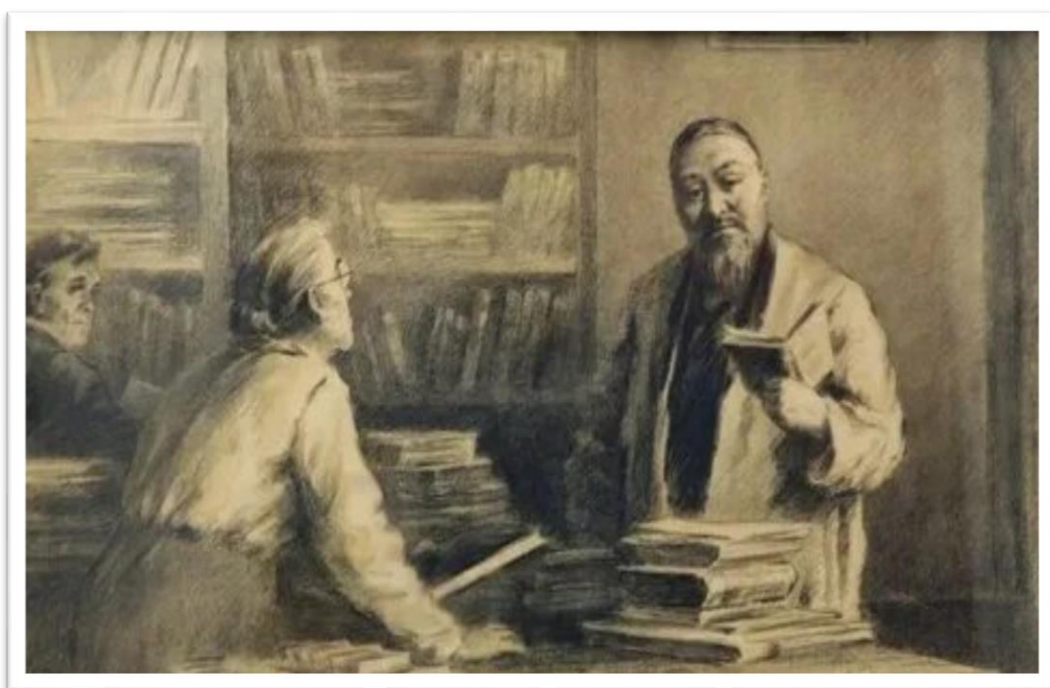
Қазақ жеріне жер аударылып келгендердің арасында патша үкіметінің саясатына қарсы шыққан орыс зиялы қауымының өкілдері аз емес еді. Атап айтқанда, Е. Михаэлис, А. Леонтьев, С. Гросс, А. Блэк, П. Лобановский, Н. Коншин, Н. Долгополов және тағы басқалар.

Ақын 1870 жылдары Петербургтен Семейге айдалып келген Е. П. Михаэлиспен, 1880 жылдары орыс демократтары Н. И. Долгополовпен, А. А. Леонтьевпен танысады. Бұл озық ойлы азаматтардың Абайдың саяси-әлеуметтік көзқарасына игі ықпалын тигізгені сөзсіз. Бірақ Абай Құнанбаев орыс мәдениетімен, әдебиетімен Пушкин, Белинский, Герцен, Чернышевский, Салтыков-Щедрин, Некрасовтардың шығармаларын оқу арқылы да таныс еді. Сондай-ақ ол Гетте, Байрон, сияқты ақындар мен Спенсер, Спиноза, Льюис, Дарвин, Дрепер сынды ғұламалардың туындыларын да оқиды. Осылардың бәрімен танысуына себепкер болған қаладағы жалғыз кітапхана еді.

Абай көптеген ақын-жазушыларды білді. Кейін келе оның да есімі халық арасында кеңінен тарала бастады. Ұлы ақын туралы алғаш естіген сырт адамдардың бірі – белгілі америкалық журналист Джордж Кеннан.

*Абай Құнанбаев
Н. Долгополов досымен бірге*

Абай Семей кітапханасында

Ол 1885 жылы Сібірден жер аударылғандардың тұрған мекенін көру мақсатымен Семейге келіп, қоғамдық кітапхана өмірімен танысқан еді. Д. Кеннан сол кездегі ғылымға құштар адамдардың кітапханаға қаншалықты ықыласпен, қамқорлық сезіммен қарайтынын аңғарды. Жер аударылғандардан орыс тілін білетін және ағылшын ғалымдарының еңбектерін зерттеп жүрген айрықша ақыл-парасат иесі – Абай туралы естігенде қатты қайран қалып, көргісі келеді, бірақ кездесе алмайды.

Абай – қазақ әдебиетінің орыс әдебиетімен байланысын күшейтуге аса зор үлес қосқан қайраткер. Абай заманы қазақ халқының тарихындағы ең күрделі, талас-тартысы, қайшылығы мол дәуір болатын. Ендігі жаңа жағдайда білім-ғылым үйренудің маңыздылығын жақсы түсінген Абай орыс мәдениетінің үздік үлгілерін ел ішіне, жұртшылыққа тарату керек деп санады. Орыс әдебиетінің қазақ мәдениетіне үлкен жаңа арна болып қосылуы және Абайдың Е. П.

Михаэлиспен танысуы осы тұста. Ол «Менің дүниеге көзімді ашқан Михаэлис» деп оны ерекше құрметтеген. Кемеңгер ақын жер аударылып келген орыс зиялыларынан көп үйреніп, өнеге алса, бір жағынан елеулі мөлшерде өзі де ықпал еткен. Себебі жергілікті халық – қазақтың өмірін, тұрмыс-жағдайын жете білу оларға да аса қажет еді.

Өмірінің соңғы жылдары

1891 жылдан бастап Абайдың басына ауыртпалық түсіп, бір-біріне ұласқан қайғы бұлты ашылмай қояды. Осы жылы ақынның сүйікті інісі Оспан дүние салады. Одан кейін орысша әскери білімі бар, үлкен үміт күткен баласы Әбдірахманнан айырылады. Бұлардың қазасы ақын жанына қалай батқаны оның осы тақырыпқа арналған өлеңдерінен айқын көрінеді. Әбішке арнаған өлеңінде ол үміткерінен, мұрагерінен айырылған әкенің, халық бақыты үшін күрескен тұлғасын жоқтаған ел-жұртының қайғысын білдіреді.

Ел ішіндегі руаралық талас-тартыс қалжыратқан Абайдың алдынан тағы бір тағдыр соққысы шығады: дарынды ақын баласы Мағауия қайтыс болады. Осындай бірінен соң бірі қабаттасқан қайғы-қасіреттен күрт сынған Абай Мағауияның қазасынан кейін қырық күннен соң өзі де дүние салады.

Ақынның сүйегі Шыңғыстаудың ығындағы Жидебайда, інісі Оспанның жанына жерленеді. Бұл күнде ол арада қазақтың ұлы екі перзенті – Абай мен Шәкәрімге деген ұрпақтың өшпес махаббатының, ізгі құрметінің белгісіндей болып, сәулет өнерінің соңғы үлгісімен салынған қос мұнаралы кешенді алып мазар тұр.

Ақынның өз кіндігінен он бала тарады. Бәйбішесі Ділдәдан тараған балалары: Ақылбай, Әкімбай, Әбдірахман, Райхан, Күлбадан және кенже баласы Мағауия.

*Абайдың көп үміт күткен
ұлдарының бірі – Әбдірахман*

Абайдың ұлы – Мағауия

Абай және ұлдары – Ақылбай мен Тұрағұл

Екінші әйелі Әйгерімнен (Шүкіман) көрген балалары – Тұрағұл, Мекайыл, Ізкәйіл, Кенже. Абайдың үміт күткен дарынды ұлдары: Әбдірахман, Мағауия, Тұрағұл, Мекайыл.

Абай есімін есте қалдыру мақсатында елімізде көптеген шаралар жүзеге асты. Ең алдымен, Жидебайдағы Абай қыстауы қалпына келтіріліп, ол Семейдегі Абай мұражайының дербес бөлімшесіне айналды. Ақын жерленген зиратқа гранит пен мрамордан құлпытас орнатылды. Ал Абай есімімен аталатын елді мекендер, ірі қалалардағы көшелер, оқу орындар жетерлік.

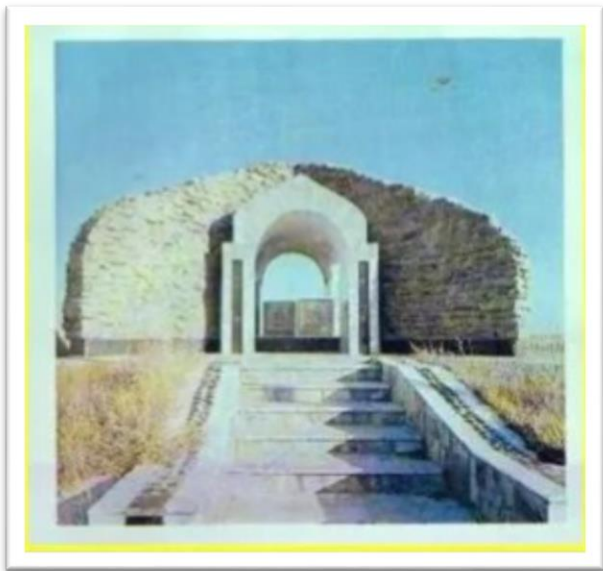
15

Абайдың үйіндегі заттар

Семейдегі Әнияр Молдабаев үйіндегі Абай бөлмесі

Ақынның аналары Зере мен Ұлжанның мазары

XX ғасырдың басындағы қазақ зиялылары Абай туралы

Абайды XX ғасырдың басындағы қазақ қоғамының белгілі тұлғалары өздеріне үлгі етті.

Ақынның өмірі мен шығармашылық мұрасын зерттеу шын мәнінде Әлихан Бөкейханов, Ахмет Байтұрсынұлы, Міржақып Дулатов мақалаларынан басталды деуге болады.

Абайдың сын мектебі Әлихан, Ахмет, Міржақыптарға қазақ қоғамын терең түсіну үшін ғана емес, ең алдымен оны түбегейлі өзгерту үшін керек болды.

Ахмет Байтұрсынұлы 1913 жылы «Қазақ» газетінде басылған «Абай – қазақтың бас ақыны» атты мақаласында: «Қазақтың бас ақыны – Абай Құнанбаев. Одан асқан бұрынғы-соңғы заманда қазақ даласында біз білетін ақын болған жоқ», - деп жазды.

Міржақып Дулатов: «Біз бүгін ардақты ақынымыз марқұм Абайдың рухына дұға қылып, қараңғы заманда шырақ жаққан басшымыздың есімі, құрметі, терең мағыналы асыл сөзі атадан балаға, немереден шөбереге үзілмей сақталуын тілейміз. Абайдың үнемі бұл күйде тұрмас, халық ағарар, өнер-білімге қанар, сол күндері Абай құрметі күннен-күнге артылар. Бірінші ақынымыз деп қабірін халқы жиі-жиі зиярат етер. Халық пенен Абай арасы күшті махаббатпен жалғасар. Ол күндерді біз көрмеспіз, бірақ біздің рухымыз сезер, қуанар», - дейді.

Мағжан Жұмабаев Абайға арналған өлеңінде:

Шын хакім, сөзің асыл – баға жетпес,

Бір сөзің мың жыл жүрсе, дәмі кетпес.

Қарадан хакім болған сендей жанды

Дүие қолын жайып енді күтпес.

...Ай, жыл өтер, дүние көшіін тартар,

Өлтіріп талай жанды, жүгін артар.

Көз ашып, жұртың ояу болған сайын,

Хакім ата, тыныш бол, қадірің артар, - дейді.

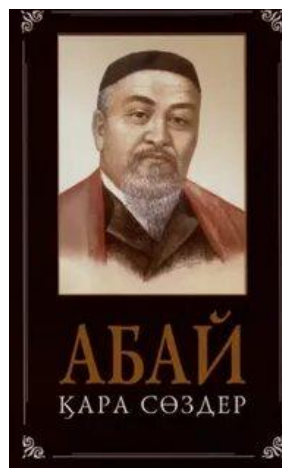
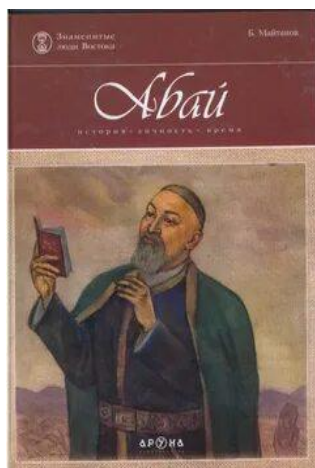
Заманымыздың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезовтың: «Абай лебі, Абай үні, Абай тынысы – заман тынысы, халық үні. Бүгін ол үн біздің де үнге қосылып, жаңғырып, жаңа өріс алып тұр», - деген тамаша сөздері бар.

Абай өлеңдерінің ең алғашқы жинағы 1909 жылы ақын Кәкітайдың арқасында Петербургте басылып шықты. Ақынның өлеңдерін жинауға және бастырып шығаруға көп күш-жігер жұмсап, игі ықпал еткен ақынның шәкірті Көкбай Жанатайұлы (1864–1927) болды. Жинақты белгілі қоғам қайраткері Әлихан Бөкейханов редакциялады.

*Режиссер Ардақ Әмірқұловтың
«Абай» фильмі*

Абай шығармалары

1. Абай, (Ибраһим Құнанбаев). Шығармалары [Мәтін] / Абай ; құраст. : Б. Қанапиянов, Б. Хабдина. – Алматы : Жібек Жолы, 2019. – 487, [1] б.
2. Абай және алаш сабақтастығы [Мәтін] : тарихи-философиялық, әдеби-лингвистикалық аспект : [ұжымдық моногр.] / [ред. Алқасы : Е. Сыдықов т. б.] ; Еуразия ұлттық ун-ті ; «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу ин-ты. – Нұр-Сұлтан : Алашорда, 2020. – 406 б.
3. Абай және қазақ социумы [Мәтін] Т. 1 / [ред. Алқасы : Е. Сыдықов т. б.] ; Еуразия ұлттық ун-ті ; «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу ин-ты. – Нұр-Сұлтан : Алашорда, 2020. – 294 б.
4. Абай және қазақ социумы [Мәтін] Т. 2 / [ред. Алқасы : Е. Сыдықов т. б.] ; Еуразия ұлттық ун-ті ; «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу ин-ты. – Нұр-Сұлтан : Алашорда, 2020. – 406 б.
5. Абай және қазақ социумы [Мәтін] Т. 3 / [ред. Алқасы : Е. Сыдықов т. б.] ; Еуразия ұлттық ун-ті ; «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу ин-ты. – Нұр-Сұлтан : Алашорда, 2020. – 504 б.
6. Абай және қазақ социумы [Мәтін] Т. 4 / [ред. Алқасы : Е. Сыдықов т. б.] ; Еуразия ұлттық ун-ті ; «Абай академиясы» ғылыми-зерттеу ин-ты. – Нұр-Сұлтан : Алашорда, 2020. – 348 б.
7. Абай туралы естеліктер [Мәтін] : Абайдың мемлекеттік қорық-музейінің қорынан / жалпы ред. Б. Жінісбеков. – Алматы: Қаламгер, 2018. – 503б.
8. Абай тілі сөздігі [Мәтін] – Алматы : Өнер, 2011. – 614, [2] б.

Цитаталар

Ибраһим мырзаның тұрағы қазақ ішкі болғандықтан, қадірі азырақ білінді. Олай болмағанда данышпан, хакма, философ кісі еді. Қор елде туды да, қорлықпен өтті.

Шакәрім Құдайбердіұлы

Қазақтың бас ақыны Абай Құнанбаев. Одан асқан бұрынғы соңғы заманда қазақ даласында біз білетін ақын болған жоқ.

Ахмет Байтұрсынұлы

Абайдың өлген күнінен қанша алыстасақ, рухына сонша жақындармыз. Үнемі бұл күйде тұрмас, халық ағарар, өнер-білімге қанар, сол күндерде Абай құрметі күннен күнге артылар.

Міржақып Дулатов

Шын хакім, сөзің асыл – баға жетпес,
Бір сөзің мың жыл жүрсе дәмі кетпес.
Қарадан хакім болған сендей жанның
Әлемнің құлағынан әні кетпес!

Мағжан Жұмабаев

Абай лебі, Абай үні, Абай тынысы – заман тынысы, халық үні. Бүгін ол біздің де үнге қосылып, жаңғырып, жаңа өріс алып тұр.

Мұхтар Әуезов

Қазақ халқын надандықтың айсыз қараңғы түні ғылым сәулесін бүркеп, тұншықтырып тұрған кезінде, тұншыққан елге дем болуға, қараңғы жерге нұр болуға, надандық – аждаһаны өртеуге Құдай жіберген хақиқаттың ұшқыны Абай туды.

Мұхтар Әуезов

Өлеңді өнер деп бағалаған Абай – сол өлеңді кестелеп, қазаққа қызмет етті. Өлеңнің өнер екенін көрсетті. Қазақта да мынадай сөз өнерінің үлгілері болады деп өнер белгісін қалдырды. Абайды жазба әдебиеттің – сырлы әдебиеттің басы дейтініміздің бір жағы осында.

Ілияс Жансүгіров

Өлеңдерінен көрініп тұрғандай Абай асқан поэтикалық қуаттың иесі, қазақ халқының мақтанышы болды. Абай сияқты халықтың рухани творчествосын осыншама жоғары көтерген қазақ ақыны әлі кездескен жоқ. Оның жылдың төрт мезгіліне арналған (көктем, жаз, күз, қыс) тамаша жырлары оны Еуропаның атақты ақындарының қатарына қосар еді.

Әлихан Бөкейханов

Абайдың ақындық еңбегі қазақ әдебиетін жаңа бағытта ілгері дамытумен бірге, қазақ қоғамының дамуына да игі әсер етті.

Қайым Мұхамедханов 19

Абайдың өлген күнінен қанша алыстасaq, рухына сонша жақындармыз. Үнемі бұл күйде тұрмас, халық ағарар, өнер білімге қанар, сол күндерде Абай құрметі күннен-күнге артылар.

Міржақып Дулатов

Абай сөзі – қазақтың бойтұмары, Абай мұрасы – қазақтың ең қасиетті қазынасы.

Нұрсұлтан Назарбаев

Абай мұрасы – біздің ұлт болып бірлесуімізге, ел болып дамуымызға жол ашатын қастерлі құндылық. Жалпы, өмірдің қай саласында да Абайдың ақылын алсақ, айтқанын істесек, ел ретінде еңселенеміз, мемлекет ретінде мұратқа жетеміз.

Қасым-Жомарт Тоқаев

«Абай» шын мағынасында Европалық озық әдебиеттердің піскен, сыналған үлгісімен жазылған роман.

Ғабит Мүсірепов

«Абай» арқылы, сол дәуірдің өзін де, ол дәуірдің ар жақ – бер жағын да жете ұғынуына болады.

Ғабит Мүсірепов

Тегінде Абай шығармасының аздығынан кенде боп жүргеніміз жоқ. Барын барша, бажайына барғыза алмаудан, зерттей алмаудан кендеміз.

Мұхтар Әуезов

Абай – әлемдік әдебиеттен белгілі орын алған кемеңгер ойшыл, адам баласын шындыққа, игілік іске, еркіндікке шақырған ұлы ақын. Ақынның жазғандары өзінің бейнелі көркемдігімен сәулетті сұлу дүниедей адам көңілін баурап алса, оның мазмұны да жүрекке сәуле түсіргендей, жаңа бір қызықты, қуанышты дүниеге кіргізгендей болады.

Әлкей Марғұлан

Абай өз халқының ең ардақты, аяулы арманын, ой-пікірін, терең сезім-сырын, ұлттық мінез-күлқын жеріне жеткізе жырлаған, жарқын бағыттағы жаңа жазба әдебиеттің атасы, қазақ көркем әдебиетінің көрікті тілін ұстартқан, құдіретті ақындық өнерімен үлгі-өнеге жайған классик ақын.

Қайым Мұхамеджанов

Абай мұрасы – халық қазынасы (сценарийлер)

1. Абилова, А. «Абайды оқы, таңырқа!» [Мәтін] : Тәрбие сағаты / А. Абилова, С. Оспанова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2019. – № 11. – Б. 26–28.
2. Айткалиева, К. Р. Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы, ерінбе! [Мәтін] : Әдеби-сазды кеш / К. Р. Айткалиева // Мектептегі кітапханашы = Библиотекарь в школе. – 2021. – № 6. – Б. 12–16.
3. Аманбекова, Салтанат. Ғалым болмай немене... [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Салтанат Аманбекова // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 6. – Б. 11–15.
4. Әбдіразақова, Адия Әділбекқызы. Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы, ерінбе... [Мәтін] : Мәнерлеп оқу сайысы / Адия Әділбекқызы Әбдіразақова // Мектептегі мерекелер. – 2019. – № 10. – Б. 3–5.
5. Әміренова, Н. Т. Абай мұрасы – халық қазынасы [Мәтін] / Н. Т. Әміренова // Мектептегі кітапхана = Школьная библиотека. – 2020. – № 1–2. – Б. 4–7.
6. Әуелбекова, Жанат. Абай – ұлы тұлға [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Жанат Әуелбекова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2018. – № 7. – Б. 18–22.
7. Базарбаева, Райгүл. Абай дара, дана [Мәтін] : Дөңгелек үстел / Райгүл Базарбаева // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 2. – Б. 13–15.
8. Байбол, Әлібек. «Адамның бес асыл ісі» мен «Адамның бес дұшпаны» [Мәтін] : [Абай Құнанбаевтың 175 жылдығына арналған] / Әлібек Байбол. // Мәдениет. – 2021. – № 12. – Б. 2–5.
9. Баймуханова, Алия. Абай өлеңдері кешкі лирикада [Мәтін] : Кофе-брейк сценарийі / Алия Баймуханова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2023. – № 11. – Б. 8–10.

10. Байсакова, Майгүл. Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан [Мәтін] : Дөңгелек үстел / Майгүл Байсакова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 2. – Б. 15–17.
11. Бактиярова, Мария. Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы ерінбе! [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Мария Бактиярова // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 12. – Б. 9–11.
12. Бекишова, Роза. Абай дана, Абай дара қазақта [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Роза Бекишова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 1. – Б. 15–18.
13. Даулбаева, Г. Адамзаттың Абайы [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Г. Даулбаева, К. Салыкова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 1. – Б. 25–28.
14. Еқаққызы, Г. Дана Абай, дара Абай [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Г. Еқаққызы // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 3. – Б. 13–14.
15. Ескарина, Р. Ж. Абайды оқы, таңырқа...! [Мәтін] : Сценарий / Р. Ж. Ескарина // Мектептегі кітапхана = Школьная библиотека. – 2021. – № 1–2. – Б. 14–16.
16. Естенова, Гульфия. Қазақты әлемге танытқан – Абай [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Гульфия Естенова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2019. – № 4. – Б. 30–33.
17. Жамбулова, Инкар. Қазақтың ұлы Абайы [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Инкар Жамбулова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2019. – № 11. – Б. 23–26.
18. Жеменей, Ислам. Абай дәуірі және дерекнамалар [Мәтін] : [Абай Құнанбаевтың 175 жылдығына арналған] / Ислам Жеменей // Aқиқат. – 2021. – № 8. – Б. 32–40.
19. Жиенбаева, Шырын. Көкбай – Абайдың шәкірті [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Шырын Жиенбаева // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 11. – Б. 15–17.
20. Жолмухамбетова, В. Абай әлеміне саяхат [Мәтін] : Тәрбие сағаты / В. Жолмухамбетова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 3. – Б. 9–12.
21. Жолмухамбетова, Венера Жумашевна. Абай әлеміне саяхат [Мәтін] : Танымдық сабақ / Венера Жумашевна Жолмухамбетова // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 3. – Б. 8–10.
22. Жусупова, Жанар. «Абай дана, Абай дара қазақта» [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Жанар Жусупова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 10. – Б. 9.
23. Жұмабаева, М. А. Әлем таныған – ұлы Абай [Мәтін] / М. А. Жұмабаева // Мектептегі кітапхана = Школьная библиотека. – 2020. – № 1–2. – Б. 7–8.
24. Жұманазарова, Назира. Асыл сөзді іздесең, Абайды оқы, ерінбе [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Назира Жұманазарова // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 5. – Б. 3–6.

- 25.Исмагулова, Гулнара. «Сен де бір кірпіш дүниеге кетігін тап та бар, қалан» [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Гулнара Исмагулова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2019. – № 4. – Б. 28–30.
- 26.Кенжебек, Гулсара Есенбекқызы. Әлем таныған Абай [Мәтін] : Әдеби кеш / Гулсара Есенбекқызы Кенжебек // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 12. – Б. 7–8.
- 27.Кенжегарина, А. «Шын хәкім, сөзің асыл баға жетпес...» [Мәтін] : Абай Құнанбайұлының 171 жылдығына арналады / А. Кенжегарина // Мектептегі кітапханашы = Библиотекарь в школе. – 2016. – № 11. – Б. 18–19.
- 28.Кундызбаева, Е. «Абай жолы» роман-эпопеясының «қайтқанда» тарауы [Мәтін] : Қойылым / Е. Кундызбаева // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 8. – Б. 32–35.
- 29.Кшимова, А. Ұлы даланың ұлы ақыны – Абай [Мәтін] : Акция / А. Кшимова // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 4. – Б. 3–5.
- 30.Қамашбек, Ақерке. Қазақ киносындағы Абайдың экрандық бейнесі [Мәтін] / Ақерке Қамашбек // Мәдениет. – 2021. – № 3. – Б. 40–43.
- 31.Қапалбекұлы, Нағашыбек. Абай мен Жамбылды қайта оқығанда [Мәтін] / Нағашыбек Қапалбекұлы // Мәдениет. – 2021. – № 12. – Б. 49–55.
- 32.Қойшыбекова, Э. Абай «Қара сөздерінің» қазіргі қоғамда көрініс табуы [Мәтін] : Әдебиет айдыны / Э. Қойшыбекова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 4. – Б. 29–30.
- 33.Қуатова, Бейбіткүл. Қазақ даласының сұңқары [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Бейбіткүл Қуатова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2019. – № 2. – Б. 37–39.
- 34.Махмутова, А. Әлемге танылған ұлы Абай [Мәтін] : Тәрбие сағаты / А. Махмутова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 4. – Б. 8–12.
- 35.Мектепова, Жайнагүл. Ұлылардың ұлысы – Абай [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Жайнагүл Мектепова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 9. – Б. 6–8.
- 36.Муканова, Жансұлу. Абай әлеміне саяхат [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Жансұлу Муканова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 8. – Б. 8–10.
- 37.Муратбек, Жаннур Муратбекқызы. Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Жаннур Муратбекқызы Муратбек // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 2. – Б. 3–7.
- 38.Мусабалинова, Р. Б. Абай Құнанбайұлы шығармаларын бейнелеу [Мәтін] / Р. Б. Мусабалинова // Мектептегі кітапхана = Школьная библиотека. – 2020. – № 5–6. – Б. 6–7.
- 39.Мусакиева, Бақытгүл. Абай мұрасы – адамзаттың асыл қазынасы [Мәтін] : Баяндама / Бақытгүл Мусакиева // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2021. – № 12. – Б. 6–8.
- 40.Мұқанова, Г. Абай – пір тұтар, ақыл-ой алыбы [Мәтін] : Тәрбиелік шара / Г. Мұқанова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2023. – № 3. – Б. 18–19.

41. Мұхаметжарова, Алмагүл. Абай әлемі [Мәтін] : Шығармашылық кеш / Алмагүл Мұхаметжарова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2022. – № 12. – Б. 14–17.
42. Назирова, Жанар. Абай мұрасы – ең қасиетті қазына [Мәтін] : Мектепшілік Абай оқуларының сценарийі / Жанар Назирова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2023. – № 4. – Б. 4–5.
43. Нурушева, Жаннат. Абайға алғыс [Мәтін] : Педагогикалық сағат / Жаннат Нурушева // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 6. – Б. 14–16.
44. Нұралина, Сәуле. Физика және лирика [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Сәуле Нұралина // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 3. – Б. 19–22.
45. Сакупова, С. Абай дана, Абай дара [Мәтін] : Тәрбие сағаты / С. Сакупова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 5. – Б. 10–12.
46. Тобыкбаева, Г. Ұлы Абайдың тұңғыш өлеңдері [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Г. Тобыкбаева // Мектептегі мерекелер. – 2020. – № 12. – Б. 12–15.
47. Тобыкбаева, Г. «Жүрекке Абай сөзін сақтаған жан...» [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Г. Тобыкбаева, Г. Жумабекова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 2. – Б. 17–20.
48. Төлеп, Ақмарал. Абай – адамзаттың ақылманы [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Ақмарал Төлеп // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2018. – № 4. – Б. 23–26.
49. Төлешова, Гүлмира. Мен бір жұмбақ адаммын [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Гүлмира Төлешова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2018. – № 1. – Б. 11–13.
50. Туреханова, Ж. Абай дара, Абай дана қазақта [Мәтін] : Тәрбие сағаты / Ж. Туреханова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 9. – Б. 8–13.
51. Тусупбекова, Майра. Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан [Мәтін] : Дөңгелек үстел / Майра Тусупбекова // Мектептегі сыныптан тыс жұмыстар. – 2020. – № 6. – Б. 16–18.
52. Тұрсынбайқызы, Гүлденай. А. Құнанбаевтың қара сөздерінің психологиялық-педагогикалық мәні және қазіргі жастарға берер әсері [Мәтін] : [А. Құнанбаевтың 175-жылдығына арналған] / Гүлденай Тұрсынбайқызы // Мәдениет. – 2020. – № 5. – Б. 10–12.
53. Шакибаева, Р. Жүйріктен жүйрік озар жарысқанда [Мәтін] : Тәрбиелік шара / Р. Шакибаева // Мектептегі кітапханашы = Библиотекарь в школе. – 2016. – № 1–2. – Б. 17–19.
54. Шуақбаева, Г. Т. Абай – дана, Абай – ұлы [Мәтін] : Сценарий / Г. Т. Шуақбаева // Мектептегі кітапхана = Школьная библиотека. – 2020. – № 5–6. – Б. 2–6.

Абай – дара, Абай – дана қазақта

1. «Абайды әркім әртүрлі салады» [Мәтін] : [суретшілер одағының мүшесі Нұрбұлан Өтепбаевпен сұхбат] / әңгімелескен Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 10 тамыз. – Б. 13.

2. «Адамның адамшылығы істі бастағанынан білінеді» [Мәтін] : [«Абай» журналының бас редакторы М. Оспанов ақын Абай Құнанбаевтың мерейтойынан кейінгі толғамды ойлары] / [газ. ред.] // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 8 маусым. – Б. 6.
3. Айқадамова, Айтолқын. Дана Абай [Мәтін] : [10 тамыз – Абай күні] / Айтолқын Айқадамова // Қостанай таңы. – 2021. – 11 тамыз. – Б. 3.
4. Алпысбаев, Құныпия. Мүсірепов Абай мұрасы туралы [Мәтін] / Құныпия Алпысбаев // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 28 шілде. – Б. 9.
5. Алтынбек, Қанат. Хакімді оқып, іске көш [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың шығармашылығы] / Қанат Алтынбек ; суретті түсірген Ерлан Омар, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 8 тамыз. – Б. 9.
6. Ахмер, Біржан. Атадан жетеу емес пе? [Мәтін] : [Абайдың өлеңдері] / Біржан Ахмер // Қостанай таңы. – 2022. – 4 қараша. – Б. 9.
7. Әбдезұлы, Қансейіт. Абай сөзі [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың әдеби мұрасы] / Қансейіт Әбдезұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 24 тамыз. – Б. 11.
8. Әбіш, Маржан. Абайдың соңғы күндері [Мәтін] : [деректі фильм] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 11 қазан. – Б. 14.
9. Әбіш, Маржан. Абайдың туған күні қашан? [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 9 тамыз. – Б. 12.
10. Әбіш, Маржан. Ақынның айрықша бейнесі [Мәтін] : [Астанадағы Абай Құнанбаевтың үлкен цифрлық портреті туралы] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 12.
11. Әбіш, Маржан. Алғашқы аудармашылардың бірі [Мәтін] : [Абайдың інісі Халиолла Құнанбайұлы] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 23 мамыр. – Б. 16.
12. Әбіш, Маржан. Біз көркен «Жас Абай» [Мәтін] : [суретші Ә. Қастеевтің картинасы] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 8 тамыз. – Б. 12.
13. Әбіш, Маржан. Ұлттық мереке [Мәтін] / Маржан Әбіш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 11 тамыз. – Б. 3.
14. Әлиман, Жәнібек. Абайдың аз күнгі еңбегі [Мәтін] : [қазақ ақындардың өлеңдеріндегі ұлт намысы махаббат сезімінен биік екендігі] / Жәнібек Әлиман // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 23 тамыз. – Б. 19.
15. Әлиман, Жәнібек. Абайдың аманаты [Мәтін] / Жәнібек Әлиман // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 30 наурыз. – Б. 12.
16. Әлиман, Жәнібек. Ұлттық мұратты шыңдаған жол [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы] / Жәнібек Әлиман // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 2 шілде. – Б. 24.
17. Әлтай, Аманжол. Кемеңгер арманы – кемел ел [Мәтін] : Абай Құнанбаев туралы / Аманжол Әлтай // Қостанай-АГРО. – 2021. – 1 шілде. – Б. 16.
18. Әлімақан, Дүйсенали. «Абай жолының» әлемге сапары [Мәтін] : [жазушы М. О. Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясының жарыққа шыққанына

- келесі жылы 80 жыл] / Дүйсенали Әлімақан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 11 қараша. – Б. 1, 11.
- 19.Әліпхан, Мақсат. Әділет, шапқат кімде бар... [Мәтін] : [ақын, жазушы Абай Құнанбаев] / Мақсат Әліпхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 9 тамыз. – Б. 9.
- 20.Әубәкір, Жандос. «Бірлік – ақылға бірлік» [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының өлеңдерін насихаттау] / Жандос Әубәкір // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 9 маусым. – Б. 11.
- 21.Бәкір, Әбдіжәлел. Абай адам болмысы туралы [Мәтін] : Абайдың адам болмысына қатысты кейбір ойлары / Әбдіжәлел Бәкір ; коллажды жасаған Қонысбай Шejімбай, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 1 шілде. – Б. 9.
- 22.Белтенов, Жасұлан. Хакімнің асыл мұрасы [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы кітап] / Жасұлан Белтенов ; коллажды жасаған Қонысбай Шejімбай, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 9 ақпан. – Б. 8.
- 23.Ғалым, Қасымхан. Ойшылды дәріптеген жаңа жоба [Мәтін] : Абай күніне орай Қарағанды облыстық бейнелеу өнері мұражайында «Түспен түрленген сөз» атты арт-зертхана ашылды / Қасымхан Ғалым // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 15 тамыз. – Б. 12.
- 24.Елшібек, Жанат. Абай әлеміне саяхат [Мәтін] : [өлкетанушы Қалибек Алтыбаевтың еңбектері туралы] / Жанат Елшібек // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 15 қаңтар. – Б. 12.
- 25.Ережеқызы, Әсем. Абайдың болыстыққа көзқарасы [Мәтін] / Әсем Ережеқызы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 28 қыркүйек. – Б. 12.
- 26.Есенжол, Азамат. Арнайы сериямен 24 кітап жарық көрді [Мәтін] : [Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің «Отырар» кітапханасында «Абай академиясынан» жарыққа шыққан 24 кітаптың таныстырылымы өтті] / Азамат Есенжол // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 27 желтоқсан. – Б. 8.
- 27.Есенжол, Азамат. Тоғысбаевтың «Абайы» [Мәтін] : [суретші Тоқболат Тоғысбаевтың «Абай» портреті] / Азамат Есенжол // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 6 қазан. – Б. 14.
- 28.Есенжол, Азамат. Хакімжан және Абай ескерткіші [Мәтін] : [Қазақстанның халық суретшісі Хакімжан Наурызбаев туралы] / Азамат Есенжол // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 31 қазан. – Б. 13.
- 29.Есім, Ғарифолла. Жақсы қазақ: идея және фәлсапа [Мәтін] / Ғарифолла Есім // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 19 мамыр. – Б. 9.
- 30.Есім, Ғарифолла. Құнанбай – жақсы қазақ [Мәтін] : [Құнанбай – ақын Абайдың әкесі] / Ғарифолла Есім // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 26 маусым. – Б. 13.
- 31.Есім, Ғарифолла. Ойшыл Абай [Мәтін] : [ақын А. Құнанбайұлының мұрасы] / Ғарифолла Есім // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 10 тамыз. – Б. 4.

- 32.Есім, Ғарифолла. Хакімнің сөзі – ақылдың көзі [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаевтың] / Ғарифолла Есім // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 4.
- 33.Жетпісбай, Мұрат. Музей қорындағы Абай жинағы [Мәтін] / Мұрат Жетпісбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 12 қыркүйек. – Б. 16.
- 34.Жұмабай, Назерке. Алғашқы «Абай» қалай туды? [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы қойылым] / Назерке Жұмабай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 3 мамыр. – Б. 10.
- 35.Жұртбай, Тұрсын. Ғалам және Калам [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы] / Тұрсын Жұртбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 9 тамыз. – Б. 7.
- 36.Жүзбай, Айбек. Абайдың қара сөздерінің бүгінмен үндесуі [Мәтін] : [қостанайлық зиялы қауым өкілдері ұлы Абайдың қара сөздерін талдап, дәріс оқу челленджін өткізуді қолға алды] / Айбек Жүзбай // Қостанай таңы. – 2024. – 9 тамыз. – Б. 4.
- 37.Жүзбай, Айбек. Абайдың қара сөзі – тәрбие құралы [Мәтін] : [облыстық мәслихат депутаты Қырмызы Сапарқызы Жаңбыршина, Абайдың он жетінші қара сөзін талдап берді] / Айбек Жүзбай // Қостанай таңы. – 2024. – 16 тамыз. – Б. 3.
- 38.Жүнісбеков, Болат. «Ақсұңқар құстың баласы Ұяда алтау болмас па?» [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы] / Болат Жүнісбеков // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 7 тамыз. – Б. 9.
- 39.Жүнісұлы, Мұрат. «Абай күні» айшықталды [Мәтін] : [Арқалықта «Жүрегімнің түбіне терең бойла» атты қоғамдық дәріс тыңдалды] / Мұрат Жүнісұлы ; суретті түсірген – автор // Қостанай таңы. – 2024. – 9 тамыз. – Б. 14.
- 40.Жүнісұлы, Мұрат. «Қазақты әлемге танытқан – Абай» [Мәтін] : [іс-шара] / Мұрат Жүнісұлы // Қостанай таңы. – 2021. – 13 қаңтар. – Б. 3.
- 41.Жүсіпбек, Жандос. Ұлы ақынды ұлықтау ұрпақ парызы [Мәтін] : [Л. Толстой ат. ОӘҒК-да Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойы қарсаңында көрме ұйымдастырылды] / Жандос Жүсіпбек ; суретті түсірген Бердіболат Көркембаев // Қостанай таңы. – 2022. – 10 тамыз. – Б. 1.
- 42.Кәкенов, Жақсылық. Абай мұрасы – халық қазынасы [Мәтін] : [Рудный қаласының орталықтандырылған кітапхана жүйесі Абай күніне орай іс-шара ұйымдастырды] / Жақсылық Кәкенов // Костанай-АГРО. – 2023. – 17 тамыз. – Б. 13.
- 43.Кенжалин, Қуанышбек. Түркі әлемінің мақтанышы [Мәтін] : Мақтымқұлы мен Абай поэзиясындағы үндестік / Қуанышбек Кенжалин // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 4 мамыр. – Б. 9.
- 44.Кеңшілікұлы, Амангелді. Абай ақындығының алтын бастауы [Мәтін] / Амангелді Кеңшілікұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 6 қаңтар. – Б. 7 ; 7 қаңтар. – Б. 10.
- 45.Күмісбек, Мұхтар. Жетісуда Абай ескерткіші бой көтереді [Мәтін] : [ойласу] / Мұхтар Күмісбек // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 17 қаңтар. – Б. 10.

- 46.Қадықов, Бекен. Хакім туралы туынды [Мәтін] : [жазушы Болат Жүнісбековтің «Ақиқат ұшқыны» атты жинағы туралы] / Бекен Қадықов // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 6 шілде. – Б. 23.
- 47.Қазақбаев, Әлқуат. Абайдың жаңа әні табылды [Мәтін] : [«Жарқ етпес қара көңілім не қылса» әні] / Әлқуат Қазақбаев // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 30 сәуір. – Б. 1, 12.
- 48.Қайдар, Рауан. Абай күні аталып өтті [Мәтін] : [Елордада Абай Құнанбайұлының 177 жылдығына арналған көрме ашылды] / Рауан Қайдар // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 15 тамыз. – Б. 15.
- 49.Қайнарұлы, Мерей. Мереке айрықша атап өтілді [Мәтін] : [Абай күні аясында этноауылда негізгі іс-шара өтті] / Мерей Қайнарұлы ; суреттерді түсірген автор // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 14 тамыз. – Б. 12.
- 50.Қайратұлы, Бекен. Абайдың кітабы жаңғыртылды [Мәтін] : [Абайдың осыдан 112 жыл бұрын Петербор қаласында басылған кітабы жаңғыртылды] / Бекен Қайратұлы ; коллажды жасаған Қонысбай Шешімбай «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 3 желтоқсан. – Б. 22.
- 51.Қайратұлы, Бекен. Ділданың домбырасы [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаевтың жары Ділда Алшынбайқызының домбырасы] / Бекен Қайратұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 15 тамыз. – Б. 12.
- 52.Қайратұлы, Бекен. Қиясбай хикаялары [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаевтың жақын адамы Қиясбай Көгедайұлы] / Бекен Қайратұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 5.
- 53.Қалмағанбетова, Г. «Абай әлемі» [Мәтін] : [кітап көрмесі] / Г. Қалмағанбетова // Қостанай таңы. – 2021. – 11 тамыз. – Б. 8.
- 54.Қапанұлы, Мұрат. Ел ішінде сақталған Абай кітабы [Мәтін] : [Бұқар жырау атындағы әдебиет және өнер музейіне ақын А. Құнанбайұлының 1909 жылы жарық көрген тұңғыш кітабының түпнұсқасы тапсырылды] / Мұрат Қапанұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 30 қараша. – Б. 1, 16.
- 55.Қиықбай, Қуат. Абай елін елжіреткен ақын [Мәтін] : [орыс ақыны Александр Сергеевич Пушкин] / Қуат Қиықбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 8 маусым. – Б. 12.
- 56.Қиықбай, Қуат. Ақынның ерекше портреті [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының қолдан салған суреті туралы] / Қуат Қиықбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 11 маусым. – Б. 16.
- 57.Қиықбай, Қуат. Ерекше есім-сой иесі [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың есімі мен тегі де қатар аталатын жандардың бірі Абай облысы полиция департаментінің қызметкері Абай Шалқарұлы Құнанбаев] / Қуат Қиықбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 12.
- 58.Қиықбай, Қуат. Құнанбайдың тақиясы [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаевтың әкесі] / Қуат Қиықбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 28 тамыз. – Б. 16.
- 59.Қорғасбек, Жүсіпбек. Ескілік пен естілік [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының «Ескілік киімі» атты өлеңі туралы] / Жүсіпбек Қорғасбек // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 19 қаңтар. – Б. 9.

60. Қорғасбек, Жүсіпбек. «Қазаққа өлең деген бір қадірсіз» [Мәтін] : [ақын Абай Құнабаевтың өлеңдері туралы] / Жүсіпбек Қорғасбек ; коллажды жасаған Амангелді Қияс // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 22 желтоқсан. – Б. 9.
61. Қорғасбек, Жүсіпбек. Өсу мен өшудің арасы екі-ақ тармақ [Мәтін] : [Абайдың Бұқар жырауды сынағаны туралы] / Жүсіпбек Қорғасбек ; коллажды жасаған Амангелді Қияс // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 17 тамыз. – Б. 13.
62. Қорғасбек, Жүсіпбек. Сандықтан жинаққа дейін... [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаев мұрасы жайлы] / Жүсіпбек Қорғасбек // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 16 сәуір. – Б. 11.
63. Қорғасбек, Жүсіпбек. Үшінші тармақтың үрметі [Мәтін] : [өлеңдердің құрлысы жайында] / Жүсіпбек Қорғасбек // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 13 қаңтар. – Б. 11.
64. Құнанбай мен Тана би [Мәтін] : [әңгіме] / ел аузынан // Қостанай таңы. – 2022. – 21 қаңтар. – Б. 9.
65. Мақаш, Абзал. Дананың жүрегі [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың ұғымындағы жүрек] / Абзал Мақаш ; суретті түсірген – Ерлан Омар, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 4.
66. Мақаш, Абзал. Кемелдік кепілі [Мәтін] : [жазушы, абайтанушы Тұрсын Жұртбайдың «Толық адам» әдеби рисаларында Абайдың сыртқы және ішкі әлемі жан-жақты зерттеледі] / Абзал Мақаш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 3 шілде. – Б. 12.
67. Мақаш, Абзал. Кітапханадағы хакім тойы [Мәтін] / Абзал Мақаш // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 13 тамыз. – Б. 8.
68. Мұхаметқалиқызы, Алмахан. «Абай жолында» қанша кейіпкер бар? [Мәтін] / Алмахан Мұхаметқалиқызы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 15 қыркүйек. – Б. 14.
69. Негимов, Серік. Абайдың философиялық көзқарасы [Мәтін] / Серік Негимов // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 11 тамыз. – Б. 9.
70. Негимов, Серік. Дала данасы [Мәтін] : [ақын А. Құнанбайұлының мұрасы] / Серік Негимов // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 10 тамыз. – Б. 5.
71. Негимов, Серік. Рухани құбыланама [Мәтін] : [ақын Абай Құнабаевтың ғылыми дүниетанымы жайында] / Серік Негимов ; суретті түсірген – Ерлан Омар, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 5.
72. Нұрпейісов, Нариман. Хакім Абайдың данышпандық тұлғасы [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлы туралы] / Нариман Нұрпейісов // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 8 тамыз. – Б. 8.
73. Нұрсейтова, Маржан. Абай дана [Мәтін] : [өлең] / Маржан Нұрсейтова // Қостанай таңы. – 2024. – 9 тамыз. – Б. 4.
74. Октябрь, Арман. Абай мұрасы асқақтады [Мәтін] / Арман Октябрь // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 11 тамыз. – Б. 3.
75. Өміртай, Ая. Мәңгілік елдің мұраты [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойына орай] / Ая Өміртай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 21 мамыр. – Б. 11.

- 76.Сағадат, Жақсылық. Ұлы шайыр ұлықталған күн [Мәтін] : [Абай күні] / Жақсылық Сағадат // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 11 тамыз. – Б. 3.
- 77.Самрат, Жақсыбай. Ұлылар трагедиясын айшықтаған [Мәтін] : «Абай жолы» телесериалы – ұлттық киноның табысы / Жақсыбай Самрат // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 19 қаңтар. – Б. 9.
- 78.Сапарханұлы, Оразбек. Ұлттық сүзгі өте маңызды [Мәтін] : [жазушы Мұхтар Әуезов «Абай (Ибраһим) Құнанбаев. Өмірі мен творчествосы» атты зерттеу мақаласы жайлы] / Оразбек Сапарханұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 7 желтоқсан. – Б. 10.
- 79.Сәбден, Оразалы. «Толық адам» ілімін қалай меңгереміз? [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының «Толық адам» ілімі жайында] / Оразалы Сәбден // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 12 қаңтар. – Б. 13.
- 80.Сәрсенхан, Батырхан. Адам Абай [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаев] / Батырхан Сәрсенхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 10 тамыз. – Б. 4.
- 81.Сәрсенхан, Батырхан. Жидебайға сапар [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаев туралы] / Батырхан Сәрсенхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 25 маусым. – Б. 13.
- 82.Сәрсенхан, Батырхан. Хакімді қытайша сөйлеткен жазушы [Мәтін] : [Қытайдағы қазақ жазушысы – Акбар Мажиттің 70 жасы Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде аталып өтті] / Батырхан Сәрсенхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 11 желтоқсан. – Б. 13.
- 83.Сәрсенхан, Батырхан. Шығысшыл Абай [Мәтін] / Батырхан Сәрсенхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 14 қараша. – Б. 12.
- 84.Сейданов, Қалдыбек. Науаи және Абай [Мәтін] : [түркі халқының ақыны, ойшыл Әлішер Науаи және қазақ ақыны, философ А. Құнанбаев] / Қалдыбек Сейданов // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 9 тамыз. – Б. 11.
- 85.Сейітман, Серік. Абай, Алаш һәм тәуелсіз Қазақстан мұраты [Мәтін] / Сері Сейітман // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 19 қазан. – Б. 13.
- 86.Съезхан, Айсұлу. Ақынның шәкірттері туралы [Мәтін] : [Абай Құнанбаевтың шығармашылығын зерттеу] / Айсұлу Съезхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 29 тамыз. – Б. 10.
- 87.Съезхан, Айсұлу. Ұлт рухы асқақтады [Мәтін] : [Абай күні] / Айсұлу Съезхан // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2023. – 11 тамыз. – Б. 12.
- 88.Талғатқызы, Арай. «Қараңғы түнде тау қалғып...» әнін неміске жеткізген кім? [Мәтін] : [«Жидебай-Бөрілі» мемлекеттік қорық-музейінің қорында Абай тұтынған құнды жәдігерлер мен Абай ұрпақтарынан сыйлар музей төрінде тұр] / Арай Талғатқызы ; Абай музейінің баспасөз қызметі // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 30 маусым. – Б. 13.
- 89.Тұрысбек, Рақымжан. Дүниетаным айнасы [Мәтін] : [ақын А. Құнанбайұлы] / Рақымжан Тұрысбек ; коллажды жасаған Қонысбай Шежімбай, «EQ» // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 14 қаңтар. – Б. 8.
- 90.Уәли, Нұргелді. «Толық адам» кім өзі? [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбайұлының дүниетанымындағы «Толық адам» сөзінің мағынасы туралы] / Нұргелді Уәли // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 19 қаңтар. – Б. 12.

91. Ұлы ақынның бюсті ашылды [Мәтін] : [Қазақстанның Тәжікстан Республикасындағы Мәдениет күндері аясында Абай бюсті ашылды] // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 22 тамыз. – Б. 2.
92. Хакім мұраты [Мәтін] : [ақын Абай Құнанбаев туралы] / бетті дайындаған Маржан Алпыс // Костанай-АГРО. – 2021. – 19 тамыз. – Б. 16.
93. Шайхыұлы, Ермахан. Абайдың сара жолы [Мәтін] : [ақын А. Құнанбаевтың] / Ермахан Шайхыұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 15 маусым. – Б. 12.
94. Шаңбай, Тұрдықұл. Елбасының Абайды асқақтатуы [Мәтін] / Тұрдықұл Шаңбай // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2021. – 4 мамыр – Б. 4.
95. Шәкенұлы, Жәди. Қытайда басылған Абай мен Мұхтар мұрасы [Мәтін] / Жәди Шәкенұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 30 қыркүйек. – Б. 14.
96. Шойынбет, Жабал. Абай ілімін ашу – рухани кемелденуге апарар жол [Мәтін] / Жабал Шойынбет // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2022. – 18 тамыз. – Б. 9.
97. Ысқақұлы, Дандай. Мақтымқұлы мен Абай: дүниетаным сабақтастығы [Мәтін] : [Түркіменнің ұлы ақынының туғанына 300 жыл] / Дандай Ысқақұлы // EGEMEN QAZAQSTAN. – 2024. – 27 маусым. – Б. 13.

Биография Абая

Абай (Ибрагим) Кунанбаев (29.07.1845–23.06.1904) – поэт, просветитель и философ, основоположник новой казахской национальной письменной литературы и казахского литературного языка. Родился в Чингисских горах Семипалатинской области в семье старшины тобыктинского рода Кунанбая. Получил первоначальное домашнее образование у муллы, затем был направлен в медресе семипалатинского имама Ахмет-Ризы. Обучаясь в медресе параллельно посещал русскую школу. Владел арабским, персидским и др. восточными языками. Читал в оригинале произведения классиков Востока – Навои, Фирдоуси, Низами, Саади, Джами, Хафиза, Сайхали. Не закончив учение в городе, по настоянию отца возвращается в аул, где начинает вникать в судебную службу и будущую административную деятельность главы рода. Постигает приемы ведения словесных состязаний, где оружием служило отточенное красноречие, остроумие и находчивость. Часто идет вразрез с интересами и стремлениями Кунанбая, вынося справедливые и беспристрастные решения. Все остальные двадцать лет жизни прошли в содержательной творческой, поэтической деятельности. В середине 70-х годов XIX в. возобновляет изучение русского языка и классиков русской литературы А. С. Пушкина, М. Ю. Лермонтова, И. А. Крылова, Л. Н. Толстого, М. Е. Салтыкова-Щедрина, И. С. Тургенева, Ф. М. Достоевского. Знакомство с русскими политическими ссыльными Е. П. Михаэлисом, И. И. Долгополовым и С. С. Гроссом формирует его прогрессивные взгляды. Абай был носителем всего нового, стоял на голову выше той среды, которая его породила. В поэтических произведениях, созданных в 1882–1886 гг. обращается к социально-общественным, моральным проблемам казахского народа, призывал казахов выйти на «верный путь» цивилизованного развития («Восьмистишия»). Стремление к прогрессивному развитию общества, где человека возвышают «разум, наука, воля», является одним из главных направлений всего творчества Абая. Расценивал труд как единственный путь к богатству и изобилию общества. Вскрывал антагонистические противоречия между народом и господствующей верхушкой. Протестовал против межродовых распрей, критиковал тщеславие и феодальные нравы общества. Отношение к ярым поборникам мусульманской религии у Абая было явно пренебрежительное. Видя, что среди них многие не знают даже намаза, не говоря о других тонкостях религии, Абай писал: «Я думаю, что нельзя назвать казахов истинными мусульманами». В вопросах управления придерживался демократических позиций. Считал, что на должность правителей должны избираться люди честные, заинтересованные в деятельности на благо народа. Найти пути разрешения противоречий между правителями и интересами большинства народных масс не сумел. Абай не мог до конца выяснить, какова же взаимозависимость общества, закона и личности. Пути улучшения жизни народа видел прежде всего в изменении экономической основы общества. Прогрессивное развитие казахов он неразрывно связывал с развитием земледелия, ремесла и торговли. Основную силу, способную преодолеть невежество видел в науке и просвещении. Признавая необходимость мира и взаимопонимания для всех народов считал, что только при этих условиях

могут в полную меру развиваться основные движущие силы общества – наука, передовые идеи, культура и настанет всенародное благоденствие. Мечтая о всенародном благоденствии, оставался на уровне просветителей своего времени считая, что в первую очередь просвещение и наука, способны изменить существующий строй.

Впервые в казахской литературе создал поэтические произведения о назначении поэта и поэзии («Поэзия – властитель языка»). Соединял элементы пейзажной, любовной лирики с философскими обобщениями и просветительно-гуманистическими идеями. Художественное новаторство Абая проявилось в обновлении тематики содержания поэзии. Многие стихи написаны в форме лирических монологов («Айттым сәлем, Каламкас» – «Шлю привет тебе, тонкобровая»).

Воспевал женщину – мать как опору семьи, отрицал калым, многоженство, боролся за равноправие женщины в казахском обществе. В стихотворении «Көзімнің қарасы» («Ты зрачок глаз моих»), «Қызарып, сұрланып» («И краснеть, и бледнеть»), «Ғашықтық тілі – тілсіз тіл» («Язык любви – язык без слов») показаны сила любви, красота женщины. В 1887 году им написаны поэмы «Искандер», «Масгуд», «Сказание об Азиме». Их сюжеты построены на переосмысленных мотивах восточной классической литературы.

Значительным вкладом Абая в развитие художественной прозы и общественной мысли явились «Слова назидания» – «Ғаклия» (1890–1898). Содержание книги составляют 45 «Слов назиданий» многообразных по тематике. Важную роль эти заветы сыграли в приобщении молодежи к духовным истокам народной мудрости. Центральная идея «Слов назидания» – вера в торжество гуманистических идеалов, в безграничные возможности родного народа. Органичная часть творчества Абая – переводы на казахский язык произведений русских классиков (около 50 переводов из произведений А. С. Пушкина, М. Ю. Лермонтова, И. А. Крылова). С особым вдохновением Абай работал над переводами отрывков из поэмы Пушкина «Евгений Онегин» – «Письмо Татьяны», «Ответ Онегина», «Слово Ленского». Превосходным образцом литературного перевода стали стихотворения Лермонтова «Дума», «Кинжал», «Парус», «Утес», «Выхожу один я на дорогу...» и др. В переводах басен Крылова «Пестрые овцы», «Ворона и «Вороненок». «Стрекоза и муравей», «Дуб и трость» сохранить их обличительную силу и тонко передать выразительность и простоту языка. Метод вольного перевода позволил поэту творчески подойти к лучшим произведениям литературы и передать их в восприятии казахского народа.

При жизни Абая были опубликованы лишь несколько стихотворений. В Петербурге был издан сборник под названием «Стихи казахского поэта Ибрагима Кунанбаева», тиражом 1 тыс. экземпляров. Музыкальное наследие Абая занимает особое место в истории казахского национального искусства. Абай прекрасно знал песни и кюи, высоко ценил песни народных композиторов Биржан сала, Акана сери, Таттимбета, Жаяу Мусы и других. Музыкальный дар поэта нашел свое отражение в лирических песнях. Песни «Айттым сәлем, Каламкас» («Шлю привет тебе, тонкобровая...»), «Қор болды жаным»

(«Унижена моя душа»), «Сұрғылт тұман» («Серые тучи»), «Ата-анаға көз қуаныш» («Утешение отцу и матери»), «Татьянаның хаты» («Письмо Татьяны») и др. ввели в народное песенное творчество новые мелодичные ритмы, формы и размеры, новые принципы использования художественно-выразительных средств языка. Абай проявлял интерес и к песням русского народа, романсу, вокальному творчеству русских композиторов М. И. Глинки, А. А. Алябьева, А. Е. Варламова, А. Л. Гурилева, А. Г. Рубинштейна. В творчестве Абая имеется цикл песен, созданных на основе стихов, переведенных с русского языка. На стихи Абая писали песни и романсы композиторы М. Тулебаев, С. Мухамеджанов, Г. Жубанова, М. Койшыбаев, Н. Тлендиев и др.

Литературное и эстетическое наследие Абая – национальная гордость казахского народа. Традиции Абая в своем литературном творчестве развивали Ш. Кудайбердыев (1858–1931), С. Торайгыров (1894–1921), М. Жумабаев (1893–1938), С. Донентаев (1894–1933). На наследии Абая воспитаны классики казахской литературы XX в.: М. Ауэзов, С. Сейфуллин, Г. Мусрепов, С. Муканов, Г. Мустафин, А. Тажибаев, К. Аманжолов, Т. Жароков. Образ выдающегося поэта-просветителя запечатлен в произведениях литературы, музыки, изобразительного искусства. Его жизнь и творчество вдохновили М. О. Ауэзова на создание романа-эпопеи в 2 книгах: «Абай» и «Абай жолы» («Путь Абая») (Ленинская премия, 1959 г.). Труд Абая переведён на многие языки мира, среди которых русский, китайский французский и др. В память об Абая учреждена Государственная премия Казахстана в области литературы. В честь Абая названы город, административные центры, улицы, театры, библиотеки и другие объекты на территории республики. Именем Абая названы Казахский государственный академический театр оперы и балета, Казахский национальный педагогический университет в городе Алматы, центральные проспекты городов Казахстана, пик в отроге хребта Иле Алатау. На площади Абая в городе Алматы установлен памятник великому поэту (1960 год).

Цитаты

«Абай, как это покажут его стихи, представлял недюжинную поэтическую силу и составляет гордость казахского народа. Еще не было казахского поэта, так возвысивший духовное творчество народа, как Абай.

Алихан Букейханов

«Первый поэт казахов – Абай Кунанбаев. Ни в раннем, ни в позднем периоде истории казахов не известно имя поэта, превосходящего его по величию духа.

Ахмет Байтурсынулы

«Ибрахим мырза жил в казахской степи, потому и не получил должного признания в мире. А был он гениальным поэтом, просветителем, философом.

Шакарим Кудайбердиев

«Не все гении – поэты, не все поэты – гении. Абай был и тем, и другим».

Сабит Муканов

«Поклонник критического разума, просвещенный и пламенный борец за культуру, трагический одиночка в мрачной среде ханжей, стяжателей, косных седобородых старшин – феодалов, Абай был выдающейся фигурой не только в истории своего народа, но и в истории всего Ближнего Востока. Он шел вперед своим путем сквозь мрак и косность эпохи. Нашему поколению Абай с его бессмертными творениями, впоенными соками народной казахской и русской классической поэзии, представляется явлением поразительным. Горным тенистым кедром высится он в истории своего народа. Он взял лучшее от многовековой культуры казахского народа и обогатил эти сокровища благотворным влиянием мировой и русской культуры».

Мухтар Ауэзов

«Как олицетворение интеллектуальности, нравственной и духовной культуры своего народа Абай есть, несомненно, национальное достижение мирового порядка».

Чингиз Айтматов

Мы чтить тебя привыкли с ранних лет (сценарии)

1. Абдулова, А. С. Абай на языках мира [Текст] : Вечер поэзии, посвященный 175-летию великому казахскому поэту, философу-гуманисту, композитору, мастеру художественного слова Абай Кунанбаеву / А. С. Абдулова // Внеклассная работа в школе. – 2020. – № 11. – С. 13–15.
2. Айткалиева, К. Р. Абай Кунанбаев «Книга слов» [Текст] : Литературный час / К. Р. Айткалиева // Мектептегі кітапханашы = Библиотекарь в школе. – 2021. – № 5. – С. 23–27.
3. Андрейковец, И. В. История одного шедевра [Текст] : Сценарий воспитательного часа / И. В. Андрейковец // Внеклассная работа в школе. – 2019. – № 6. – С. 14–16.
4. Вербовский, Н. Ю. Два гения двух дружественных стран [Текст] : К 175-летию Абая Кунанбаева / Н. Ю. Вербовский // Внеклассная работа в школе. – 2020. – № 9. – С. 14–17.
5. Вербовский, Н. Абай – личность мирового значения [Текст] : Сценарий воспитательного часа / Н. Вербовский // Внеклассная работа в школе. – 2024. – № 1. – С. 17–20.
6. Даулеткалиева, В. С. Музыкальное искусство казахских композиторов [Текст] : Лекция-концерт / В. С. Даулеткалиева // Внеклассная работа в школе. – 2020. – № 2. – С. 17–20.
7. Дузбаева, А. Ж. «Той женщине хвалу я воздаю» [Текст] : Литературная гостиная / А. Ж. Дузбаева // Внеклассная работа в школе. – 2018. – № 1. – С. 38–41.
8. Жаркинбаева, Б. Г. «Мы чтить тебя привыкли с ранних лет» [Текст] : Литературная гостиная / Б. Г. Жаркинбаева // Внеклассная работа в школе. – 2024. – № 9. – С. 11–16.
9. Уюкбаева, Мереке. Сквозь призму лермонтовского духа [Текст] / М. Уюкбаева // Мысль. – 2023. – № 5. – С. 69–72.

Слово, неподвластное годам

1. Акопян, Наталия. Мир Абая [Текст] : [возрастающая популярность Абаевских чтений] / Наталия Акопян ; фото Игоря Бурганинова // Казахстанская правда. – 2021. – 4 октября. – С. 8.
2. Байшуленов, Алибек. В Приаралье проходит тематическая неделя, посвященная 179-летию великого поэта, философа, просветителя [Текст] : 10 августа Казахстан отмечает День Абая / Алибек Байшуленов ; фото из архива Айнур Шарап // Казахстанская правда. – 2024. – 10 августа. – С. 12.
3. Белая, Злата. Абай теперь есть и в Харькове! [Текст] : На улице Полтавский Шлях в украинском Харькове появился знаковый памятник / Злата Белая ; фото предоставлено Консульством РК в Харькове // Казахстанская правда. – 2021. – 26 октября. – С. 4.
4. Вологодская, Галина. Имена в истории страны [Текст] : О выдающихся личностях в истории Казахстана рассказывает замечательная коллекция книг, собранная главной библиотекой Восточного Казахстана / Галина Вологодская ; фото автора // Казахстанская правда. – 2024. – 29 января. – С. 10.
5. Вологодская, Галина. Поэзия – властитель языка [Текст] : [книжная выставка к 177-летию поэта Абая Кунанбайулы] / Галина Вологодская ; фото автора // Казахстанская правда. – 2022. – 11 августа. – С. 2.
6. Вологодская, Галина. Степная планета Абая [Текст] : Новый фотоальбом, посвященный родным местам и творчеству Абая, представили в Восточно-Казахстанской областной библиотеке им. А. С. Пушкина / Галина Вологодская ; фото Юрия Беккера // Казахстанская правда. – 2021. – 24 февраля. – С. 12.
7. День Абая шагает по стране [Текст] : 10 августа казахстанцы отмечают День Абая / [ред. газ.] // Казахстанская правда. – 2022. – 10 августа. – С. 1.
8. Иминов, Исмаил. Размышления накануне праздника [Текст] : 10 августа Казахстан отмечает День Абая / Исмаил Иминов // Казахстанская правда. – 2024. – 10 августа. – С. 10.
9. Калмыков, Ануар. Абай в стране викингов [Текст] : «Слова назидания» Абая впервые изданы на норвежском языке / Ануар Калмыков // Казахстанская правда. – 2021. – 1 июля. – С. 5.
10. Карипбаев, Жанбота. Посвящение поэту [Текст] : 175-летие Абая / Жанбота Карипбаев // Казахстанская правда. – 2021. – 10 августа. – С. 3.
11. Курпякова, Наталья. И вновь великие Абай и Пушкин [Текст] : [в Москве вышла книга «Пушкин и Абай»] / Наталья Курпякова // Казахстанская правда. – 2021. – 27 декабря. – С. 11.
12. Лаптев, Анатолий. «Видят мудрость только зрячие сердца» [Текст] : Почти двадцать лет назад был снят документальный фильм «Стезя бессмертия степи» / Анатолий Лаптев // Казахстанская правда. – 2024. – 10 августа. – С. 10.
13. Левина, Флора. В Семее открылся Научно-культурный центр имени Абая [Текст] / Флора Левина // Казахстанская правда. – 2024. – 23 ноября. – С. 3.

- 14.Левина, Флора. Любовь к поэзии живет [Текст] : В Семее проходят XXIII Республиканские Абаевские чтения / Флора Левина ; фото автора // Казахстанская правда. – 2022. – 16 августа. – С. 3.
- 15.Левина, Флора. Созвучие великих [Текст] : [выставка, посвященная трем выдающимся личностям нашего края – Абаю Кунанбаеву, Мухтару Ауэзову и Евгению Сидоркину] / Флора Левина ; фото автора // Казахстанская правда. – 2022. – 17 августа. – С. 12.
- 16.Левина, Флора. Тайна письма Абая [Текст] : 10 августа – день рождения поэта и мыслителя Великой степи Абая Кунанбаева / Флора Левина ; фото автора // Казахстанская правда. – 2022. – 10 августа. – С. 5.
- 17.Пащенко, Илья. Встречи на Чистопрудном [Текст] : В Москве отметили 179-летие со дня рождения Абая / Илья Пащенко ; фото автора // Казахстанская правда. – 2024. – 13 августа. – С. 9.
- 18.Портнягина, Наталия. Духовная опора народа [Текст] : [произведения Абая будут актуальны всегда] / Наталия Портнягина ; фото авт. // Казахстанская правда. – 2021. – 11 августа. – С. 4.
- 19.Стадниченко, Николай. Костанай читает Абая [Текст] : [о челлендже, посвященном творчеству поэта Абая Кунанбаева] / Николай Стадниченко ; фото предоставлено библиотекой // Костанайские новости. – 2023. – 12 августа. – С. 3.
- 20.Сыздыкова, Лилия. Памятник поэту и философу Абаю установлен в Татарстане [Текст] / Лилия Сыздыкова ; фото с сайта МКИ РК // Казахстанская правда. – 2024. – 25 октября. – С. 3.
- 21.Торежан, Зере. Мудрость братских народов [Текст] : В Президентском центре РК состоялась презентация сборника трудов великого Абая на азербайджанском языке / Зере Торежан ; фото Игоря Бургандинова // Казахстанская правда. – 2023. – 6 октября. – С. 4.
- 22.Тюлеев, Мурат. Тройное «Созвучие» [Текст] : [встреча немецкой молодежи в центре «Возрождение»] / Мурат Тюлеев ; фото Сергея Миронова // Костанайские новости. – 2024. – 22 августа. – С. 3.
- 23.Шаяхмет, Асель. Служить Отечеству и помнить о духовном [Текст] : [10 августа Казахстан отмечает День Абая] / Асель Шаяхмет ; фото Айгерим Смагуловой // Казахстанская правда. – 2024. – 10 августа. – С. 10.
- 24.Шулембаева, Раушан. О поэте – живописью и слогом [Текст] : [картины Абая в Государственном музее искусств РК / Раушан Шулембаева ; фото Юрия Беккера // Казахстанская правда. – 2021. – 11 августа. – С. 5.

Мазмұны/Содержание

Құрастырушыдан / От составителя	3
Өмірбаяны	4–5
Абайдың лирикасы	5–8
Абай аудармалары	8–9
Абайдың музыкалық мұрасы	9–10
Абайдың қара сөздері	11–12
Абай және орыс әдебиеті	12–14
Өмірінің соңғы жылдары	14–16
XX ғасырдың басындағы қазақ зиялылары Абай туралы	16–17
Абай шығармалары	17–18
Цитаталар	18–20
Абай мұрасы – халық қазынасы (сценарийлер)	20–23
Абай – дара, Абай – дана қазақта	23–30
Биография Абая	31–33
Цитаты	33–34
Мы чтить тебя привыкли с ранних лет (сценарии)	34
Слово, неподвластное годам	35–36

Құрастырушы: Г. К. Карбаева – кітапханашы
Шығарылымға жауапты: А. К. Мукушова – аға библиограф
Составитель: Г. К. Карбаева – библиотекарь
Отв. за выпуск: А. К. Мукушова – старший библиограф
Редактор: С. Ж. Серкебаева – директор Аулиекольской районной библиотеки

Басуға қол қойған күні 15.04.2025 ж.
Пішімі 210*297 1/2. Офсеттік қағаз.
Қаріп түрі Times New Roman.
Көлемі 9,25 шартты баспа табақ
Таралымы 3 дана

Әулікөл ауданы әкімдігінің мәдениет
және тілдерді дамыту бөлімінің «Әулікөл
аудандық орталықтандырылған кітапханалық жүйесі»
мемлекеттік мекемесі
110400, Әулікөл а. Сьянов, 53
Тел. 8(714) 53-26-1-86
E-mail: aulzbs@mail.ru